

პირადი ინფორმაცია და პანდემია*

აბსტრაქტი

2020 წლის დასაწყისში მსოფლიო მოულოდნელი მიმართულებით შეცვალა, COVID-19-ის გლობალურმა პანდემიამ ცხოვრების ყველა სფეროზე მოახდინა გავლენა. ამან, ამავდროულად, შექმნა უპრეცედენტო შესაძლებლობა, თვალთვალისა და მონაცემთა შეგროვების პრაქტიკის გაფართოება გაემართლებინათ მთავრობებს. წინამდებარე ესსე, რომელიც პირველად კოლუმბიის სამართლის სკოლის სამეცნიერო არქივის საფაქულტეტო გამოცემების მიერ გამოქვეყნდა, მონაცემთა შეგროვების ორ სახესხვაობას განიხილავს - არაანონიმიზირებული ლოკაციის მონაცემების და ადამიანების ჯანმრთელობასა და იმუნიტეტთან დაკავშირებული არაანონიმიზირებული სახელმწიფოს მიერ კონტროლირებული მონაცემების მასობრივი შეგროვება ხელისუფლების მიერ. ერთ-ერთი ან ორივე პრაქტიკა რამდენიმე ქვეყანამ უკვე დანერგა და მნიშვნელოვანია მათი სამართლებრივი პერსპექტივით შეფასება. საქართველო ერთ-ერთია, რომელიც ვირუსით დაავადებულ ადამიანებთან კონტაქტის მქონე პირების დასადგენად ტექნოლოგიებს იყენებს, შესაბამისად, შედარებითი ანალიზი ძალზე მნიშვნელოვანია როგორც ეროვნული, ასევე გლობალური თვალსაზრისით.**

* ხელახლა გამოქვეყნებულია: Clarisa Long, *Privacy and Pandemics*, თავდაპირველად გამოქვეყნდა Pistor, Katharina, "Law in the Time of COVID-19" (2020), წიგნი, 240. <https://scholarship.lawcolumbia.edu/books/240>. ქვეყნდება ავტორის ნებართვით. თარგმანი: Columbia Law School, წიგნი და ავტორი არ არიან პასუხისმგებელი ან რაიმე სახით ანგარიშვალდებული თარგმანის სიზუსტეზე, ამ ხელახალი გამოცემის თარგმანში ნებისმიერ უზუსტობაზე, გამოტოვებაზე ან შეცდომაზე ან აქედან წარმოშობილ შედეგებზე შესაბამისად, პასუხისმგებელია მხოლოდ საქართველოს საკონსტიტუციო სასამართლოს საკონსტიტუციო სამართლის ჟურნალი. ამ სტატიაზე არ ვრცელდება ამ ჟურნალის Creative Commons Attribution (CC BY) 2.0 ლიცენზია. ეს სტატია გამოქვეყნებულია Creative Commons Attribution Non-Commercial ShareAlike 3.0 ლიცენზიის პირობებით (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0>), რომელიც იძლევა კოპირების, დისტრიბუციის და გადაცემის უფლებას, ასევე გადაწყობის და ადაპტირების უფლებას, დათქმით, რომ ეს ხდება მხოლოდ არაკომერციული მიზნებით, ნაშრომის ორიგინალი, შესაბამისად, არის ციტირებული და გავრცელება ხდება იდენტური ლიცენზიით. ჟურნალი განსაკუთრებულ მადლობას უხდის პროფესორ ლონგს ნებართვის მონიჭებისათვის.

** აბსტრაქტი მომზადებულია საკონსტიტუციო სამართლის ჟურნალის რედაქტორის მიერ. ცვლილებები ტექსტში, ასეთის არსებობის შემთხვევაში (მათ შორის, სტატიის ნაწილების დასათაურება) გაცემდა საკონსტიტუციო სამართლის ჟურნალის რედაქტორის მიერ, ავტორი, წიგნი ან კოლუმბიის სამართლის სკოლა მოცემული გამოცემისთვის პასუხს არ აგებენ.

შესავალი

COVID-19-ის მიმდინარე პანდემიამ შექმნა უპრეცედენტო შესაძლებლობა, მოქალაქეების და არამოქალაქეების თვალთვალისა და მონაცემთა შეგროვების პრაქტიკის გაფართოება გაემართლებინათ მთავრობებს. შეგროვებულ მონაცემებს სხვადასხვა ფორმა შეიძლება ჰქონდეს, თუმცა ნაშრომში მონაცემთა შეგროვების მხოლოდ ორ კონკრეტულ ტიპზე გავამახვილებ ყურადღებას.

პირველი არის მთავრობის მიერ არაანონიმიზირებული¹ სატელეფონო ლოკაციის მონაცემების მასობრივი შეგროვება, რომელიც აჩვენებს ადამიანთა ფიზიკურ მდებარეობას საზოგადოებაში თვალთვალის ქვეშ მყოფი იმ პირების თანხმობის გარეშე, რომლებიც დანაშაულის ჩადენაში ეჭვმიტანილები არ არიან. მეორე წარმოადგენს მთავრობის მიერ შეგროვებული არაანონიმიზირებული მონაცემები ადამიანების ჯანმრთელობაზე ან იმუნურ მდგომარეობაზე. ორივე ტიპი იწვევს ფუნდამენტურ კითხვებს ინფორმაციის და ჯანმრთელობის პირადულობასთან მიმართებით. ორივეს დასჭირდებოდა მოქმედი კანონმდებლობის და რეგულირების ცვლილება ან ახალი კანონმდებლობის შემუშავება, რათა სამართლებრივად მისაღები გამხდარიყო. პანდემიის შემდგომი მთავრობები, სავარაუდოდ, ასეც იზამენ.

პირადი ინფორმაციის საზოგადოებაში მონაცემების მნიშვნელოვანი კომპონენტია „პირადად იდენტიფიცირებადი ინფორმაცია“ ანუ PII.² ჯანმრთელობის კონტექსტში მნიშვნელოვან კომპონენტს ეწოდება „ჯანმრთელობის დაცული ინფორმაცია“ ანუ PHI.³ ეროვნული ან გლობალური საგანგებო მდგომარეობის დროს, როგორცაა პანდემია, მთავრობის მიერ PII და PHI მონაცემების შეგროვება, რაც ნორმალურ დროს ან კანონით აკრძალული ან სოციალური ნორმების თვალსაზრისით სადავო იქნებოდა, შესაძლებელია ნორმალიზებული და სასურველი იყოს დაავადების გავრცელებასთან ბრძოლისათვის.

I. პირადი ინფორმაციის შეგროვება სასურველია

პანდემიის დროს მონაცემების, ფიზიკური ადგილმდებარეობის ან ჯანმრთელობის მდგომარეობის შესახებ ექსტენსიური შეგროვება შესაძლოა სასურველი იყოს საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის პერსპექტივიდან.

ვლინდება მტკიცებულებები, რომ ქვეყნებს, რომლებმაც COVID-19-ზე ტესტირება ადრეულად დაიწყეს და ადამიანების მიმოსვლას აკვირდებოდნენ, უკეთესი შედეგები ჰქონდათ როგორც ინფიცირებულთა რაოდენობის, ასევე სიკვდილიანობის თვალსაზ-

¹ არაანონიმიზირებული (nonanonymized) მონაცემები წარმოადგენს მონაცემს, რომელიც არ არის ანონიმიზირებული, კერძოდ, მაიდენტიფიცირებელი მონაცემები არ არის რაიმე სახით შეცვლილი - ამოღებული, ჩანაცვლებული, დაფარული, განზოგადებული ან აგრეგირებული [თარჯიმნის შენიშვნა].

² იხ. Paul M. Schwartz & Daniel J. Solove, *The PII Problem: Privacy and a New Concept of Personally Identifiable Information*, 86 N.Y.U. L. Rev. 1814 (2011) (სადაც საუბარია, რომ „PII ერთ-ერთი ყველაზე ძირეული კონცეფტია პირადი მონაცემების რეგულირებაში. იგი განსაზღვრავს პირადულობის კანონების და რეგულაციების ფართო სპექტრის არსს და ჩარჩოებს.“).

³ იხ. HIPAA Guidelines, 45 C.F.R. § 160.103 (*“Protected health information” - ჯანმრთელობის დაცული ინფორმაცია* ნიშნავს ინდივიდუალურად იდენტიფიცირებას ჯანმრთელობის ინფორმაციას).

რისით, ვიდრე აშშ-ს, რომელმაც არ დაიწყო ადრეული ტესტირება და მონიტორინგი. *New York Times*-ში ანნა სოუერბრეი აცხადებს, „ადრეული და ზედმიწევნითი ტესტირება შველის. ასევე შველის ადამიანთა გადაადგილების განსაზღვრა“.⁴ *The Atlantic* ჟურნალის თანახმად, „სეზონურ გრიპზე უფრო გადამდები და მომაკვდინებელი ახალი კორონავირუსი უფრო შეუმჩნეველიცაა, ერთი მატარებლიდან მეორეზე რამდენიმე დღის განმავლობაში გადადის, სანამ ცხად სიმპტომებს გამოიწვევს. ასეთი პათოგენის შესაკავებლად, ქვეყნებმა უნდა განავითარონ და ინფიცირებული ადამიანების დასადგენად გამოიყენონ ტესტი, მათი იზოლირება უნდა მოახდინონ და დაადგინონ, ვისთან ჰქონდათ კონტაქტი. ასე მოახერხა სამხრეთ კორეამ, სინგაპურმა და ჰონგ-კონგმა უდიდესი ეფექტის მიღება. ეს არის ის, რაც ამერიკის შეერთებულმა შტატებმა არ გააკეთა“.⁵

II. გადაადგილების შესახებ ინფორმაცია და COVID-19

ხელისუფლებები მთელ მსოფლიოში აგროვებენ ადამიანების ლოკაციის და გადაადგილების შესახებ ინფორმაციას, რათა შეაჩერონ COVID 19-ის გავრცელება.

ინფიცირებული ადამიანების კონტაქტების განსაზღვრა ტელეფონის ლოკაციის მონაცემებით არის შესაძლებელი. მაგალითად, სამხრეთ კორეის სახელისუფლებო ორგანოებმა გამოიყენეს „სათვალთვალო კამერების ჩანაწერები, სმარტფონების ლოკაციის მონაცემები და საკრედიტო ბარათების შესყიდვების ჩანაწერები, რათა დაედგინათ კორონავირუსით დაავადებული ადამიანების ბოლო მოძრაობები და დაედგინათ გადადების ჯაჭვები,“ *New York Times*-ის მიხედვით, მაშინ, როდესაც ისრაელმა გამოიყენა ადრე-შეგროვებული ტელეფონის ლოკაციის მონაცემები,⁶ რათა ეცადა პოტენციურად COVID-19-ით დაავადებული კონტაქტების დადგენა.⁷ იტალიის ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოების მიერ მოქალაქეთა ტელეფონების ლოკაციის მონაცემების გამოყენებაზე საუბრობენ, რასაც იყენებდნენ ოფიციალური კარანტინის წესების დაცვის ხარისხი რომ შეეფასებინათ.⁸ დელის მმართველობის ორგანოებმა დაიწყეს იმ ადამიანების ტელეფონთა ლოკაციის მონაცემების თვალთვალი, რომლებიც

⁴ Anna Sauerbrey, "Germany Has Relatively Few Deaths from Coronavirus. Why?," *New York Times*, 28 მარტი, 2020, ხელმისაწვდომია აქ: <https://www.nytimes.com/2020/03/28/opinion/germany-coronavirus.html> [უკანასკნელად გადამოწმდა 2020 წლის 25 მაისს] (ავტორი დავობს, რომ აგრესიული ადრეული ტესტირება და ადამიანთა მდებარეობის განსაზღვრა იყო COVID-19 ის შემთხვევებში გერმანიის შედარებით დაბალ სიკვდილიანობაზე პასუხისმგებელი ფაქტორი).

⁵ Ed Yong, How the Pandemic Will End, *The Atlantic* (25 მარტი, 2020), ხელმისაწვდომია აქ: <https://www.theatlantic.com/health/archive/2020/03/how-will-coronavirus-end/608719/> [უკანასკნელად გადამოწმდა 2020 წლის 25 მაისს].

⁶ იხ. David M. Halbfinger, Isabel Kershner & Ronen Bergman, "To Track Coronavirus, Israel Moves to Tap Secret Trove of Cellphone Data," *New York Times*, 16 მარტი, 2020, ხელმისაწვდომია აქ: <https://www.nytimes.com/2020/03/16/world/middleeast/israel-coronavirus-cellphone-tracking.html> [უკანასკნელად გადამოწმდა 2020 წლის 25 მაისს].

⁷ Ed Yong, How the Pandemic Will End, *The Atlantic* (25 მარტი, 2020), ხელმისაწვდომია აქ: <https://www.theatlantic.com/health/archive/2020/03/how-will-coronavirus-end/608719/>.

⁸ იქვე. (უთითებს https://milano.corriere.it/notizie/cronaca/20_marzo_17/coronavirus-galleria-in-lombardia-1640-decessi-16620-positivi-e3875744-686d-11ea-9725-c592292e4a85.shtml?refresh_ce-cp) [უკანასკნელად გადამოწმდა 2020 წლის 25 მაისს].

COVID-19-ით ინფიცირებულებად ითვლებიან და რომლებიც სახლში გადიან კარატინს.⁹ კიდევ მეტი ხელისუფლება გადაწყვეტს ალბათ იმავე გზებს მიმართოს.

აშშ-ში გუგლი, - კერძო სექტორის წარმომადგენელი და არა ხელისუფლება, - აცხადებს, რომ გამოაქვეყნებს მობილურების ლოკაციის მონაცემებს, მაგრამ ეს მონაცემები არ იქნება დაკავშირებული რომელიმე კონკრეტულ ადამიანთან. CNN-ის თანახმად, გუგლმა „განაცხადა, რომ მიგნებები 'შემუშავდა აგრეგირებული, ანონიმიზირებული მონაცემების მეშვეობით იმ მომხმარებლებისგან, რომელთაც ჩართული ჰქონდათ ლოკაციის ისტორიის ფუნქცია, რაც ავტომატურად გათიშულია' გუგლის სერვისებიდან.“¹⁰

ინდივიდის გადაადგილების მსგავსი მონიტორინგი და თვალყური, განსაკუთრებით პანდემიის ადრეულ ეტაპებზე, შესაძლოა იყოს ეფექტური, დრამატულად ეფექტურიც კი ვირუსის გავრცელების შესანელებლად. იგი კიდევ უფრო ეფექტურია და მიზანმიმართულიც შეიძლება იყოს, როდესაც არაანონიმიზირებული ფორმით ხორციელდება. მსგავსი საზოგადოებრივი ჯანდაცვის საშიშროებების დროს PII მონაცემთა შეგროვებას უდიდესი სოციალური სარგებელი შეიძლება ჰქონდეს. თუმცა აშშ-ში მოქმედი სამართლის მიხედვით, უზენაესმა სასამართლომ დაადგინა, რომ არაანონიმიზირებული სატელეფონო ლოკაციის მონაცემების შეგროვება სამთავრობო უწყებების მიერ წარმოადგენს აშშ-ის კონსტიტუციის მეოთხე შესწორებით დაცულ ჩხრეკას და, შესაბამისად, საჭიროებს დასაბუთებულ ვარაუდით გამყარებულ ორდერს.¹¹

სატელეფონო მომსახურების გრძელ და, როგორც წესი, წაუკითხავი მომსახურების პირობებში, რომლებსაც მომხმარებლებმა ხელი უნდა მოაწერონ, ტელეფონის მომხმარებლები უსადენო კომპანიებს შესაძლებლობას აძლევენ, შეაგროვონ და გაყიდონ მათი ლოკაციის შესახებ მონაცემები.¹² კერძო სექტორის კომპანიები, რომლებიც ამჟამად აგროვებენ სატელეფონო ლოკაციის მონაცემებს, ძირითადად აცხადებენ, რომ მონაცემები ანონიმიზირებულია,¹³ თუმცა პირადი მონაცემების ბოგიერთი ექსპერტი მიიჩნევს, რომ ანონიმიზირებული ლოკაციის მონაცემები კი იმდენად მაღალი დეტალიზაციით გროვდება, რომ პიროვნებათა იდენტიფიცირებისათვის შეიძლება გამოიყ-

⁹ იხ. Swati Gupta, "At Least One Indian Territory is Tracking the Phones of Suspected Coronavirus Patients," CNN, 1 აპრილი, 2020, ხელმისაწვდომია აქ: <https://us.cnn.com/world/live-news/coronavirus-pandemic-04-01-20-intl/index.html> [უკანასკნელად გადამოწმდა 2020 წლის 25 მაისს] (ციტირებს დელის უფროს მინისტრს არვინდ კეკრივალს: „ჩვენ მივიღეთ გადაწყვეტილება და, პოლიციის დახმარებით, ადამიანები, რომლებსაც ვთხოვეთ თვითიზოლაციაში ყოფილიყვნენ სახლში, რამდენიმე დღის მანძილზე, მათი ტელეფონების მონაცემებით, დაკვირვების ქვეშ იქნებიან, რათა დავრწმუნდეთ, რომ სახლში რჩებიან.“).

¹⁰ Amy Woodyatt, Google to release your location data to help fight coronavirus pandemic, CNN Business, 3 აპრილი, 2020, ხელმისაწვდომია აქ: <https://www.cnn.com/2020/04/03/tech/coronavirus-google-data-sharing-intl-scli/index.html> [უკანასკნელად გადამოწმდა 2020 წლის 25 მაისს].

¹¹ იხ. Carpenter v. U.S., 138 S. Ct. 2206 (2018) (რომელმაც დაადგინა, რომ „მთავრობის მიერ ტელეფონის ლოკაციის ჩანაწერების მოპოვება წარმოადგენს ჩხრეკას კონსტიტუციის მეოთხე შესწორების გაგებით.“).

¹² Shannon Liao, "New York City Might Ban Wireless Companies From Selling Your Location Data," CNN Business, 24 ივლისი, 2019, ხელმისაწვდომია აქ: <https://www.cnn.com/2019/07/24/tech/nyc-cellphone-location-data-sale-ban/index.html> [უკანასკნელად გადამოწმდა 2020 წლის 25 მაისს]

¹³ იხ. მაგალითად, Donie O'Sullivan, "How the Cell Phones of Spring Breakers Who Flouted Coronavirus Warnings Were Tracked," CNN, April 4, 2020, ხელმისაწვდომია აქ: <https://www.cnn.com/2020/04/04/tech/location-tracking-florida-coronavirus/index.html> [უკანასკნელად გადამოწმდა 2020 წლის 25 მაისს].

ნებოდეს.¹⁴ მაგრამ აპლიკაციების შემქმნელებს შეუძლიათ, მომსახურების პირობებში გაითვალისწინონ დათქმები, რომ მომხმარებლები თანხმობას აცხადებენ არაანონიმიზირებული სატელეფონო ლოკაციის მონაცემების ფედერალური ან შტატის წარმომადგენლობებისთვის, სამართალდამცავი ორგანოებისთვის და სხვებისთვის გაზიარებაზე ორდერის არარსებობის შემთხვევაში (რა ხარისხითაა აღსრულებადი დათქმები, რომლებითაც პირები წინასწარ თანხმობას აცხადებენ აშშ-ის კონსტიტუციის მეოთხე შესწორებით გარანტირებული უფლების დათმობაზე სატელეფონო მომსახურების მიღების მიზნით, ცალკე მსჯელობის საგანია).

III. თვალყურის პერმანენტულობის საფრთხე

როგორც კი თვალყურის და მონაცემთა შეგროვების მექანიზმები უფრო ჩამოყალიბდება, ისინი ამავედროულად პერმანენტული შეიძლება გახდეს.

ინფორმაციის დაცულობისადმი საფრთხეები, არაანონიმიზირებული სატელეფონო ლოკაციის მონაცემების თუ ჯანმრთელობის მდგომარეობის მონაცემების შეგროვების სახით, წამოიჭრება პანდემიის დასრულების შემდეგ. როგორც კი PII და PHI მონაცემების შეგროვება საზოგადოებრივი ჯანდაცვის საჭიროებების დასაკმაყოფილებლად ჩამოყალიბდება, მისი განადგურება რთული, თუ შეუძლებელი არაა, აღმოჩნდება. ხელისუფლებები კი ყველანაირი ცდუნების წინაშე აღმოჩნდებიან, რომ თვალთვალის პროტოკოლები ძალაში დატოვონ. ისტორია გვასწავლის, რომ, როდესაც უკვე ჩამოყალიბებულია თვალთვალის და მონაცემთა შეგროვების სამთავრობო უფლებამოსილება საკუთარ მოქალაქეებსა და რეზიდენტებზე, ეს უფლებამოსილებები ნებაყოფლობით უკან სავარაუდოდ არ დაიხევს.¹⁵ ისტორიამ ასევე გვასწავლა, რომ, როდესაც მონაცემები ერთი მიზნით შეგროვებულია, სხვა, დაუკავშირებელი მიზნით მათი შეგროვების პრევენცია რთულია.

IV. იმუნური მდგომარეობის შესახებ მონაცემების შეგროვება

PII მონაცემების სატელეფონო ლოკაციის სახით შეგროვებასთან ერთად, ხელისუფლებებმა შესაძლოა შეაგროვონ PHI მონაცემები COVID-19-ის ტესტირების ან იმუნური მდგომარეობის შედეგების შესახებ.

მოსაზრება, რომელიც მზარდად იქცევა ყურადღებას, როგორც აშშ-ში, ასევე სხვაგან, არის არაანონიმიზირებული მონაცემთა ბაზის შექმნა იმ ადამიანების სახელებით, რომლებიც გამოჯანმრთელდნენ ვირუსისაგან და ითვლებიან მის მიმართ იმუნურად. აშშ

¹⁴ იხ. მაგალითად, Jennifer Valentino-Devries, Natasha Singer, Michael H. Keller & Aaron Krolik, "Your Apps Know Where You Were Last Night, and They're Not Keeping It Secret," New York Times, 10 დეკემბერი, 2018, ხელმისაწვდომია აქ: <https://www.nytimes.com/interactive/2018/12/10/business/location-data-privacy-apps.html>

[უკანასკნელად გადამოწმდა 2020 წლის 25 მაისს].

¹⁵ იხ. მაგალითად, საგარეო დაზვერვაში თვალთვალის აქტის ცვლილებები (the Foreign Intelligence Surveillance Act Amendments) 2008, 50 U.S.C. § 1881-81g (2020), რომელიც რამდენჯერმე გახანგრძლივდა შექმნის დღიდან, მიუხედავად მისი გარკვეული დროის შემდეგ გაუქმებასთან დაკავშირებული გარდამავალი ("sunset") რეგულაციებისა, რომელიც კანონმდებლობაში ჩაიწერა.

ჯანდაცვის ეროვნული ინსტიტუტის ალერგიისა და ინფექციური დაავადებების ეროვნული ინსტიტუტის (NIAID) დირექტორმა და აშშ მთავრობის ინფექციური დაავადებების უმაღლესმა თანამდებობის პირმა, დოქტორმა ენტონი ფაუჩიმ განაცხადა, რომ მისი რწმენით, ასეთი „გადატანილი იმუნიტეტი“ იცავს ხელახალი ინფიცირებისაგან.¹⁶

გერმანია, მაგალითად, განიხილავს წინადადებას, რომ გასცეს „იმუნიტეტის სერტიფიკატები“, ამით ინდივიდებზე, რომელთაც ვირუსის ანტიხეულებზე დადებითი ტესტირების შედეგი აქვთ, საკარანტინო შეზღუდვები არ გავრცელდება.¹⁷ გერმანული გაზეთის, Der Spiegel-ის თანახმად,¹⁸ ბრაუნშვიგის ინფექციების კვლევების ჰელმჰოლცის ცენტრში, გერმანიაში, „ასობით ან ათასობით ანტიხეულების ტესტის გავრცელება სურთ მომდევნო კვირებში, რითაც ადამიანებს საკარანტინო შეზღუდვებისგან თავის დახსნა შეეძლება.“¹⁹ საუბარია, რომ იტალიაც მსგავს სტრატეგიას განიხილავს.²⁰

ჯანდაცვის ასეთმა მიდგომებმა რომ იმუშაოს და თაღლითობა თავიდან იყოს აცილებული, მთავრობებს ესაჭიროებათ მონაცემთა ბაზების წარმოება, მართვის მოწმობის მქონე პირთა ბაზების მსგავსად, ვის აქვს იმუნიტეტის სერტიფიკატი და ვის - არა. ეს ნიშნავს ინდივიდების PHI და მათი COVID-19-თან მიმართებით ანტიხეულების სტატუსის არაანონიმირებული ფორმით შეგროვებას და შენახვას. ეს აუცილებელია, სამსახურში დაბრუნების მსურველი ადამიანების მხრიდან, თაღლითობის შესაძლებლობების მინიმუმამდე დასაყვანად (იმუნიტეტის სერტიფიკატთან დაკავშირებული კიდევ ერთი შეშფოთება გამოითქვა, რომ „ადამიანები ხომ არ ეცდებიან განზრახ დაავადდნენ რათა, - იმედია, - გამოჯანმრთელდნენ და დაუბრუნდნენ სამუშაოებს,“ რაც საფრთხის ქვეშ დააყენებს მრუდის გაბრტყელების მიზანს, რის მიღწევასაც მთავრობები და ჯანდაცვის სპეციალისტები სოციალური დისტანცირების მეშვეობით ცდილობენ.²¹). ასეთი მონაცემთა ბაზა ჰაკერების და ტროლებისათვის მსუყე სამიზნეა.

იმუნიტეტის მონაცემთა ბაზები პანდემიის დროს - და პანდემიის შემდეგაც, - ჯანდაცვის სექტორს ძლიერ ინსტრუმენტს მისცემს საკარანტინო ზომების სწორად ჩამოსაყალი-

¹⁶ იხ. Joshua M. Epstein, Are We Already Missing the Next Epidemic?, Politico Magazine, 31 მარტი, 2020, ხელმისაწვდომია აქ: <https://www.politico.com/news/magazine/2020/03/31/coronavirus-america-fear-contagion-can-we-handle-it-157711>.

¹⁷ იხ. Daniel Wighton & David Chazan, "Germany Will Issue Coronavirus Antibody Certificates to Allow Quarantined to Re-Enter Society: Researchers to Test Thousands for Immunity As Berlin Plans Exit Strategy for Pandemic Lock Down," The Telegraph, 29 მარტი, 2020, ხელმისაწვდომია აქ: <https://www.telegraph.co.uk/news/2020/03/29/germany-will-issue-coronavirus-antibody-certificates-allow-quarantined/> [უკანასკნელად გადამოწმდა 2020 წლის 25 მაისს].

¹⁸ იხ. Sauerbrey, სქოლიო 4 *supra*.

¹⁹ იხ. Adam Bienkov, "Germany Could Issue Thousands of People Coronavirus 'Immunity Certificates' So They Can Leave the Lockdown Early," Business Insider (30 მარტი, 2020), ხელმისაწვდომია აქ: <https://www.businessinsider.com/coronavirus-germany-covid-19-immunity-certificates-testing-social-distancing-lockdown-2020-3> [უკანასკნელად გადამოწმდა 2020 წლის 25 მაისს].

²⁰ იხ. Jason Horowitz, "In Italy, Going Back to Work May Depend on Having the Right Antibodies, New York Times," 4 აპრილი, 2020, ხელმისაწვდომია აქ: <https://www.nytimes.com/2020/04/04/world/europe/italy-coronavirus-antibodies.html?action=click&module=Top%20Stories&pgtype=Homepage> [უკანასკნელად გადამოწმდა 2020 წლის 25 მაისს].

²¹ Laura Smith-Spark, "Is an 'Immunity Certificate' the Way to Get Out of Coronavirus Lockdown?," CNN, 3 აპრილი, 2020, ხელმისაწვდომია აქ: <https://www.cnn.com/2020/04/03/health/immunity-passport-coronavirus-lockdown-intl/index.html> [უკანასკნელად გადამოწმდა 2020 წლის 25 მაისს].

ბებლად. ფართომასშტაბიანი კარანტინები, მიუხედავად მათი აუცილებლობისა, საზოგადოებრივი ჯანდაცვის თვალსაზრისით, ეკონომიკისთვის დამანგრეველია. კარანტინის და სახლში დარჩენის განკარგულების ნაადრევმა შეწყვეტამ შესაძლოა COVID-19-ს შურისძიებით დაბრუნების საშუალება მისცეს. თუმცა, ამავდროულად, რაც უფრო დიდი ხნით არიან ადამიანები სამუშაოებიდან მოშორებით, არაარსებითი ბიზნესები კი - დახურული, მით უფრო რთული იქნება მათთვის ფინანსურად აღდგენა და ეკონომიკისთვის კი მობრუნება. COVID-19-ის იმუნიტეტის მქონე პირებისთვის სამუშაოზე დაბრუნებამ შესაძლოა მსოფლიო ეკონომიკას სწრაფი აღდგენის საშუალება მისცეს და, სულ მცირე, ინდივიდებს საკუთარი ფინანსური სტაბილურობის დაბრუნების შესაძლებლობას მიანიჭებს, რაც ასევე მნიშვნელოვანია.

V. პირადი ინფორმაციის დაცულობის გამოწვევები

ეს წარმოშობს ინფორმაციის დაცულობის და პირადი ჯანმრთელობის მონაცემებისათვის კითხვებს და გამოწვევებს.

პანდემიის შემდეგ, როგორ შესძლებს ფედერალური, რეგიონული და ადგილობრივი ხელისუფლებები ეფექტური და დროული რეაგირების შემუშავებით სწრაფად განვითარებადი საზოგადოებრივი ჯანდაცვის კრიზისში გზის გაკვლევას, პარალელურად კი PHI-ის არსებული დაცვის სტანდარტის შენარჩუნებას (ან გაუარესების თავიდან აცილებას)? აშშ-ის შტატის დონეზე არსებული მოდელები სიღრმისეული განხილვის შაბლონს გვთავაზობენ.

აშშ-ის რამდენიმე შტატში მოქმედებს კანონმდებლობა, რომელიც სამედიცინო პერსონალს ავალდებულებს, ჯანდაცვის რისკის შემცველი ინფორმაცია კონტაქტების კვლევის გზით მიაწოდოს პოტენციურად გავლენის ქვეშ მოხვედრილ ადამიანებს.²² მაგალითად, ნიუ-იორკის შტატის აივ შეტყობინებისა და პარტნიორის გაფრთხილების კანონი (HIVRPN) შიდას, აივ დაკავშირებული დაავადებების და აივ ინფექციის შემთხვევებზე კონტაქტების კვლევის უფლებას იძლევა. კანონი მოითხოვს, რომ „ექიმებმა და ლაბორატორიებმა ჯანდაცვის დეპარტამენტს მიაწოდონ აივ ინფიცირებული, აივ დაავადებული და შიდას მატარებელი ადამიანების სახელები“ და „ასევე უნდა შეატყობინონ ექიმისთვის ცნობილი იმ ადამიანების სახელები, ვინც ტესტირების შედეგად აივ დადებით ადამიანთან სექსუალურ კავშირში იმყოფებოდა ან საზიარო ნემსი აქვთ გამოყენებული.“²³ HIVRPN აღწერილია როგორც „ერთ-ერთი ყველაზე აგრესიული საკანონმდებლო აქტი საზოგადოების დასაცავად, რომელიც პაციენტის შესახებ ინფორმაციის კონფიდენციალობას დებს ერთ მხარეს, ხოლო მეორე მხარეს საზოგა-

²² იხ. მაგალითად, ნიუ იორკის საზოგადოებრივი ჯანდაცვის კანონი (N.Y. Pub. Health Law) § 2130: Communicable diseases; control of dangerous and careless patients; commitment.

²³ N.Y. State: Dep't of Pub. Health, What Is Partner Notification?, ხელმისაწვდომია აქ: https://www.health.ny.gov/diseases/aids/providers/regulations/reporting_and_notification/about_the_la_w.htm#quest2 [უკანასკნელად გადამოწმდა 2020 წლის 25 მაისს] (რომელიც აცხადებს, რომ „ექიმებმა და ლაბორატორიებმა ჯანდაცვის დეპარტამენტს უნდა მიაწოდონ აივ ინფიცირებული, აივ დაავადებული და შიდას მატარებელი ადამიანების სახელები“ და „ასევე უნდა შეატყობინონ ექიმისთვის ცნობილი იმ ადამიანების სახელები, ვინც ტესტირების შედეგად აივ დადებით ადამიანთან სექსუალურ კავშირში იმყოფებოდა ან საზიარო ნემსი აქვთ გამოყენებული“).

დოებრივი ჯანმრთელობის დაცვას მეორე მხარეს“.²⁴ თუმცა HIVRPN, მართალია, საკამათოა, დაავადებების გავლენის ქვეშ მოქცეულ თემში მოიხსენიება როგორც საზოგადოებრივი ჯანდაცვის წარმატება,²⁵ ნიუ-იორკის შტატის ჯანდაცვის დეპარტამენტი კი შტატის საზოგადოებრივი ჯანდაცვის კანონმდებლობის აღსრულებისას ჯანმრთელობის დაზღვევის პორტატიულობის და ანგარიშვალდებულების აქტს (HIPAA) იღებს მხედველობაში პირადი ინფორმაციის დაცულობის მოთხოვნასთან მიმართებაში.²⁶

პანდემიის შემდგომ ერთი ძირეული საკითხი, რომელიც თავიდანვე უნდა იყოს განხილული, თუ სამთავრობო მონაცემთა ბაზები ფედერალურ ან რეგიონულ დონეზე შეიქმნება, იქმნება კითხვა, - უნდა მოიპოვონ თუ არა ასეთ ბაზებში, არაანონიმიზირებული ტესტირების შედეგების შესახებ ინფორმაციის გავრცელებამდე, თითოეული ინდივიდისგან ინფორმაციული თანხმობა. ეს შესაძლოა, დასაფიქრებლადაც არ მოგვივინოთ, - ვინ ითაკილებს სახელმწიფოსთვის იმუნიტეტის სტატუსის შესახებ ინფორმაციის ფლობას, თუ ეს სამუშაოზე დაბრუნებას და თვითიზოლაციის დასრულებას ნიშნავს? - თუმცა თანმდევი საკითხები და შედეგები არც ისე მარტივია, გამომდინარე იქიდან, რა მცირედი ინფორმაცია აქვს სამეცნიერო საზოგადოებას COVID-19-ის შესახებ, ნათელი არაა, რომ ანტისხეულებზე დადებითი ტესტი იმუნიტეტის გარანტიას იძლევა. აგრეთვე, მცდარი დადებითი შედეგიც, - რომლითაც ადამიანი ანტისხეულებზე დადებით შედეგს არასწორად იღებს და, შესაბამისად, იმუნურად მიიჩნევა, მაშინ, როდესაც ასე არაა, - იმუნიტეტის მონაცემთა ბაზის ეფექტურობას სერიოზული საფრთხის წინაშე აყენებს. და რადგანაც ყველა ვირუსი მუტაციას განიცდის, ინდივიდების იმუნიტეტის მდგომარეობა პერიოდულად უნდა განახლდეს მუტაციასთან ერთად, შესაბამისად, იმუნიტეტის სტატუსის შეტყობინება ერთჯერადი ქმედება, სავარაუდოდ, არ იქნება.

აივ-ის მსგავსად, COVID-19 გადამდები ვირუსია, რომელიც ადვილად დიაგნოსტირდება და რომლის ადრეული აღმოჩენა და მკურნალობა აშკარად სახარბიელოა. რამდენადაც იმუნიტეტი, იქნება ეს ვაქცინაციის შედეგად შეძენილი თუ COVID-19-ის ინფექციისგან წარმატებით განკურნებით მოპოვებული, სასურველ სტატუსად იქნება მიჩნეული, შესაბამისად, არ წარმოიშობა იმ სოციალური თუ ეკონომიკური დისკრიმინაციის საფრთხეების ნაწილი, რომელიც აივ-დადებითი სტატუსის მონაცემთა ბაზებს ახლავს თან. მიუხედავად ამისა, ასეთი არაანონიმიზირებული PHI მონაცემების ბაზა, რომელიც ხელმისაწვდომია სამთავრობო უწყებების ფართო სპექტრისათვის, PHI-ის დამუშავებისთვის არსებული კანონმდებლობისა და ნორმებისგან გადახვევაა.

²⁴ Jacquelyn Burke, Discretion to Warn: Balancing Privacy Rights with the Need to Warn Unaware Partners of Likely HIV/AIDS Exposure, 35 B.C. J.L. & Soc. Just. 89, 105 (2015).

²⁵ *ib. N.Y. State Dep't of Health Aids Inst., The Impact Of New York's HIV Reporting And Partner Notification (Hivrpm) Law: General Findings Report 5 (2006)*, ხელმისაწვდომია აქ: https://www.health.ny.gov/diseases/aids/providers/regulations/reporting_and_notification/docs/impactreport.pdf [უკანასკნელად გადამოწმდა 2020 წლის 25 მაისს] (რომელიც აჩვენებს, რომ „აივ დადებითი პირების 132 პარტნიორის კვლევამ, რომლებიც დადგინდა ჯანდაცვის დეპარტამენტისათვის შეტყობინების გზით, დაადგინა, რომ მათ 87 პროცენტს დადებითად მიაჩნია დეპარტამენტმა მათ აივ ინფექციასთან შემხებლობა რომ შეატყობინა, ხოლო 92 პროცენტს მიაჩნია, რომ ჯანდაცვის დეპარტამენტმა უნდა გაავრძელოს აივ ინფექციასთან შემხებლობის მქონე პირების შეტყობინება.“).

²⁶ *ib. Office of Mental Health, New York State, "Information for Consumers: Privacy Rule," ხელმისაწვდომია აქ: <https://omh.ny.gov/omhweb/hipaa/consumers/privacy/>* [უკანასკნელად გადამოწმდა 2020 წლის 25 მაისს].

ყველაზე ნაკლებ საკამათო გზა პირადი ინფორმაციის თვალსაზრისით, იქნებოდა ნებაყოფლობითი ჩართულობის იმუნიტეტის მქონე პირთა სახელმწიფო ბაზა, სადაც ჩართვაზე უარისთვის სანქცია არ იარსებებდა. მაგრამ როგორც სეროპოზიტიული სტატუსის მონიტორინგზე საზოგადოებრივი ჯანდაცვის პასუხი, ამ პანდემიის შემდეგ ნებაყოფლობითი თვით-გამჟღავნება არაანონიმიზირებული იმუნური მდგომარეობის შესახებ პრობლემის მხოლოდ ნაწილობრივი გადაწყვეტაა. საზოგადოებრივი ჯანდაცვის რეაგირება, რომელიც ადამიანთა ფართო ჯგუფის, რომელთა ნაწილს ტელეფონი ან ინტერნეტზე წვდომაც კი შესაძლოა არ ჰქონდეთ, ნებაყოფლობით თანამშრომლობაზეა დამყარებული, ვერ იქნება ისეთივე ეფექტიანი, როგორც სავალდებულო შეტყობინება.²⁷

არაანონიმიზირებული PHI მონაცემების შეგროვებასთან დაკავშირებული სამართლებრივი წესები და სოციალური ნორმები COVID-19-თან ერთად აუცილებლად არ შეჩერდება. COVID-19 არაა ერთადერთი გადამდები ვირუსი. COVID-19-ის იმუნიტეტის არაანონიმიზირებულ მონაცემთა ბაზებიდან მთავრობის მიერ ინდივიდების სხვა ვირუსებისადმი იმუნიტეტთან დაკავშირებული არაანონიმიზირებული ინფორმაციის მოგროვებისა და შემდეგ ვაქცინაციის ჩანაწერებამდე, შემდეგ კი, ზოგადად, ჯანმრთელობის მდგომარეობამდე, ერთი ნაბიჯია.

დასკვნა

ეს საკითხები არსად გაქრება.

მომავლის რალაც ეტაპზე აუცილებლად იქნება შემდეგი პანდემია, თუ COVID-19 არა, მაშინ სხვა ინფექცია. გამოწვევები, რომლებიც პანდემიამ პირად ინფორმაციას გაუჩინა არსად გაქრება და არც მალე შემცირდება. ეს პანდემია რომ დასრულდება, კანონმდებლები, საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ექსპერტები და პირადი ინფორმაციის დამცველები ამ საკითხებზე უნდა დაფიქრდნენ და პირადი ინფორმაციის დაცვის საზოგადოებრივი ჯანმრთელობის წინაშე მდგარ საფრთხეებთან დაბალანსება მოახერხონ, რათა სახელმწიფოები შემდგომი პანდემიისთვის მზად იყვნენ, როცა არ უნდა მოხდეს იგი.

²⁷ The Associated Press, School Shutdowns Raise Stakes of Digital Divide for Students, New York Times, 30 მარტი, 2020, ხელმისაწვდომია აქ:

<https://www.nytimes.com/aponline/2020/03/30/us/ap-us-virus-outbreak-digital-divide.html>

[უკანასკნელად გადამოწმდა 2020 წლის 25 მაისს].